

ارزیابی تکوینی و نقش آن در بهبود آموزش و یادگیری

تهیه کننده: دکتر وجیهه وفامهر

سوالاتی که به آن پاسخ خواهیم داد:

• تعریف ارزیابی تکوینی چیست؟

• هدف آن چیست و چگونه می تواند مفید واقع شود؟

ارزیابی یا Assessment

« ارزیابی محرک یادگیری است » (میلر ۱۹۹۰)

این عبارت کوتاه و شناخته شده، نقش محوری ارزیابی را در هر شکلی از آموزش به صراحت بیان می کند .

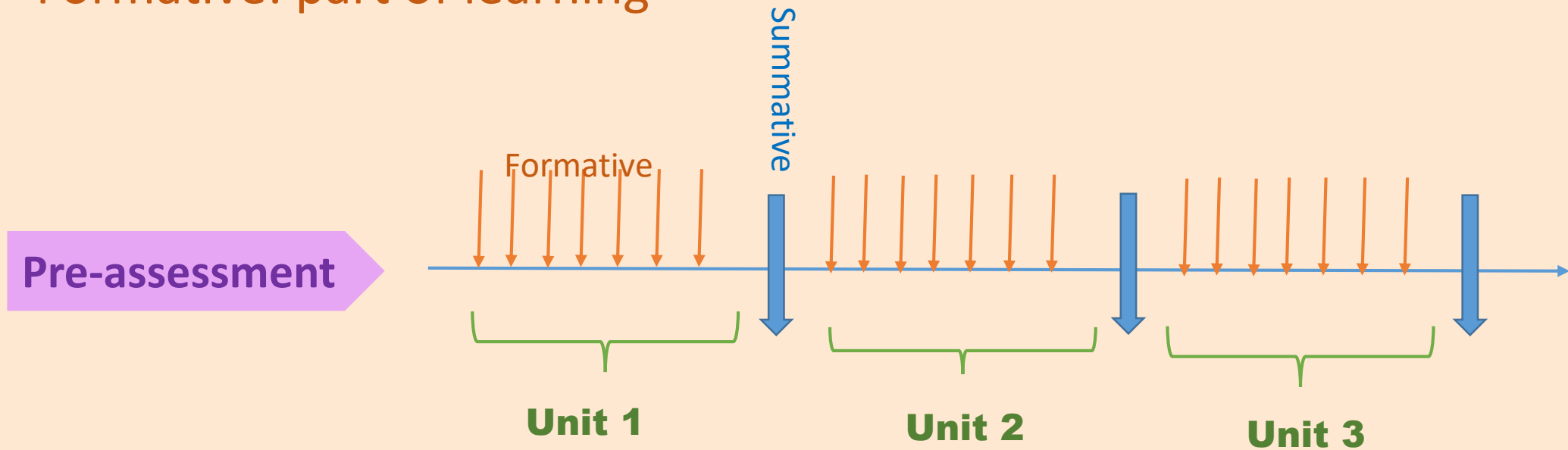
• از آنجا که هدف غایی برنامه های آموزشی تقویت یادگیری فراگیران است، ارزیابی نیز باید بهتر با این هدف منطبق شود.

• برنامه های ارزیابی که تمرکز اصلی خود را منحصر بر غربالگری دانشجویان دارای صلاحیت از فاقد صلاحیت تنظیم می کنند، از پتانسیل ارزیابی به منظور هدایت یادگیری فراگیران استفاده نمی برند.

انواع Assessment:

- Pre-assessment یا ارزیابی آغازین: برای تعیین سطح فراگیران قبل از شروع دوره آموزشی اجرا می گردد و اطلاعات پایه ای که برای آموزش مورد نیاز است در اختیار مدرسان می گذارد.
- Summative assessment یا ارزیابی تراکمی: ارزیابی های رسمی که در پایان یک واحد، ترم، دوره یا سال تحصیلی انجام می شود. **Measurement OF learning**
- Formative assessment یا ارزیابی تکوینی: ارزیابی که در طول فرآیند آموزشی به منظور بهبود سریع آموزش و یادگیری انجام می شود. **Measurement FOR learning**

- Pre assessment
- Summative: at the end of learning
- Formative: part of learning

Formative assessment

- ارزیابی تکوینی که به آن ارزیابی سازنده یا مستمر هم می گویند، با آغاز کار فعالیت آموزشی، بلافاصله آغاز می شود.
- در واقع استاد در طول مدت آموزش، با استفاده از ارزیابی تکوینی، به جهت دهی و سازمان دهی فعالیت های آموزشی و تجارب یادگیری فراگیران می پردازد.

اساتید برای اینکه زمان اصلاح آموزش و کمک به یادگیری دانشجو را از دست ندهند، در طول سال تحصیلی به تدریج، تحقق اهداف آموزشی را می‌سنجند و دائما از خود می‌پرسند:

آیا یادگیری در حال اتفاق افتادن است؟

آیا فراگیران مطالب را یاد گرفته‌اند؟

آیا ابهامی در دریافت مطالب ندارند؟

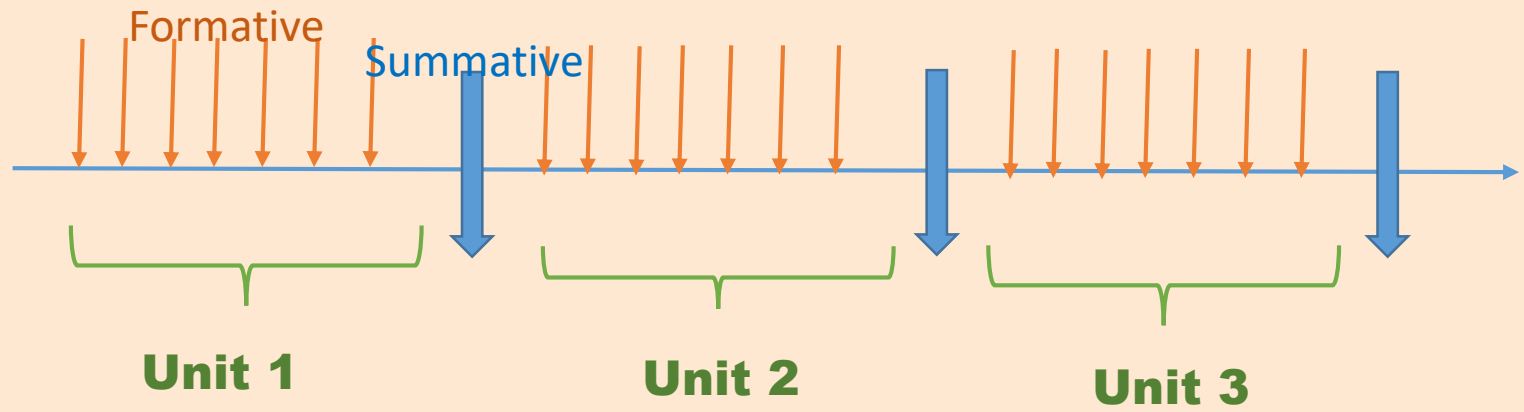
چند نکته مهم:

- ارزیابی تکوینی باید برای استاد و فراگیر شکل دهنده و هدایت کننده باشد.
- مشخصه مهم ارزیابی تکوینی بازخورد دادن به فراگیران است.
- ارزیابی تکوینی برای نمره دادن نیست. البته به این معنی نیست که نمی توانید به فراگیران "امتیاز" دهید (اگر با تکالیف آنها مطابقت دارد). اما این کار نباید در مقابل فراگیران انجام شود.

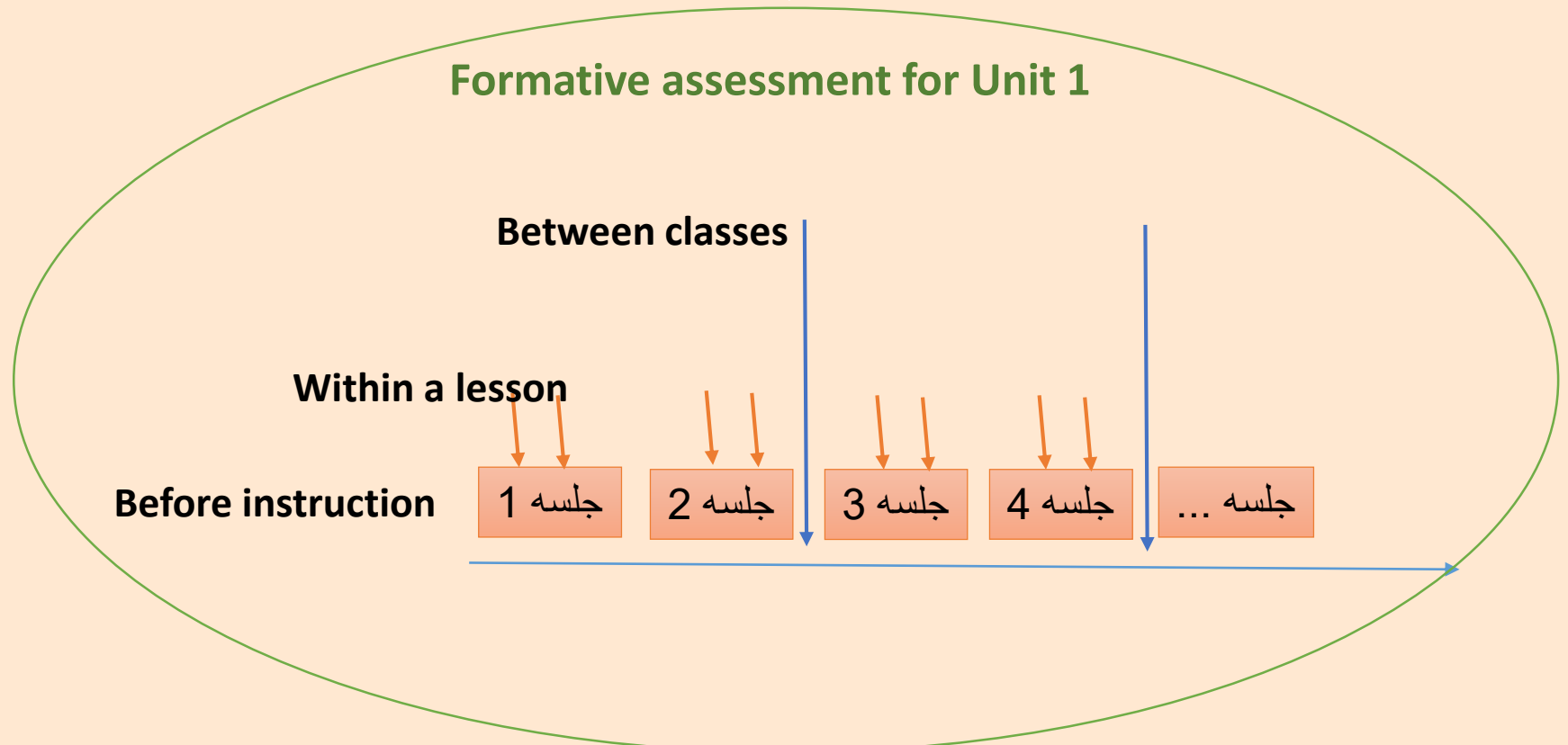
چه زمان هایی ارزیابی تکوینی انجام می شود:

- Before instruction
- Between classes
- Within a lesson

Pre assessment

Formative assessment for Unit 1

BEFORE INSTRUCTION

- در ابتدای یک واحد درسی، برای درک آنچه فراگیران از قبل می دانند یا آنچه فراگیران علاقمندند بدانند، از آنها بخواهید که به یک یا چند سوال پاسخ دهند.
- می توانید از ابزار Think, Puzzle, Explore استفاده کنید تا هم آنچه فراگیران از قبل میدانند و هم آنچه علاقمندند درباره موضوع بدانند را بفهمید.

Think, Puzzle, Explore

Think	Puzzle	Explore
در مورد این موضوع چه می دانید؟	چه سوالاتی در مورد این موضوع دارید؟	چگونه می توانید پازل خود را در مورد این موضوع کامل کنید؟

با این ابزار فراگیران تشویق می شوند تا دانش قبلی خود را به موقعیت کنونی پیوند بزنند و سپس به کاوش سوالات جدید منجر می شود.

مثال: در کلاس "شکستگی استخوان، جوش خوردن و تاخیر جوش خوردن":
از فراگیران خواسته می شود در ابتدا آنچه را که در مورد ترمیم استخوان ها و بافت شناسی و... استخوان می دانند، بنویسند.

سپس آنچه آنها را در مورد ترمیم و بافت شناسی و فیزیولوژی استخوان گیج می کند، و آنچه که آنها می خواهند بفهمند، را بنویسند.

Between classes and within a lesson

- در خلال جلسات آموزشی و همچنین بین جلسات از سؤالات تشخیصی استفاده کنید: سؤالاتی که با دقت طراحی شده اند، منجر به اطلاعاتی می شوند که فوراً می توانید مراحل بعدی آموزش را بر اساس این اطلاعات تغییر دهید.

سؤالات تشخیصی خوب:

- رسیدن به یک هدف آموزشی را ارزیابی کند
- تصورات نادرست فراگیران را آشکار کند

این سؤالات «تشخیصی» هستند، زیرا نه تنها نشان می دهند که فراگیران چه می دانند یا می توانند انجام دهند، بلکه بینشی در مورد تفکر فراگیران و ماهیت هر گونه تصور غلط درباره درس را ارائه می کنند.

برای انجام ارزیابی تکوینی بسته به هدف های دوره تحصیلی، ویژگی های فراگیران، موضوع و محتوای درس، روش تدریس، تعداد فراگیران و ... می توان از شیوه های اجرایی گوناگون استفاده نمود:

- انجام آزمون کتبی (چند گزینه ای، تشریحی، کوتاه پاسخ، جور کردنی و...)
- استفاده از سؤالات شفاهی، تحلیلی و تبیینی
- یادداشت رویدادهای مهم عاطفی، روانی و حرکتی
- تهیه گزارش و خلاصه نویسی گروهی
- انجام پروژه های فردی و گروهی
- اجرای نمایش توسط فراگیران
- بازخورد مشاهده عملکرد فراگیران در محیط های واقعی و بالینی
- جمع آوری و ارائه کار پوشه یا مجموعه کارها
- برگزاری کنفرانس
- مشارکت فراگیران در ارزیابی از خود و یا سایر چند گزینه همکلاسی هایشان

Examples of Formative and Summative Assessments

FORMATIVE	SUMMATIVE
بحث های درون کلاسی	امتحانات پایان دوره
سوالات کلیک کردنی با استفاده از سیستم کلیک پاسخ	آزمون های استاندارد
کارهای گروهی که در نمره نهایی نقش کمی داشته باشد (Low Stake)	پروژه های پایانی
آزمون های هفتگی	مقاله های پایانی
تکالیف ۱ دقیقه ای تاملی	ارائه های نهایی
تکالیف منزل	گزارش های نهایی
نظرسنجی	نمره نهایی

هر دو شکل ارزیابی تکوینی و تراکمی می توانند به اشکال مختلف اجرا شوند:

- غیر رسمی / رسمی
- بازخورد فوری / تاخیری
- تعبیه شده در طرح درس / مستقل
- برنامه ریزی نشده / برنامه ریزی شده
- فردی / گروهی
- کلامی / غیر کلامی
- شفاهی / نوشتاری
- بارم بندی شده / بارم بندی نشده
- بازپاسخ / بسته پاسخ
- متمرکز بر فرایند آموزش / متمرکز بر اهداف آموزش

در نهایت مجددا تاکید می شود که ارزیابی تکوینی به عنوان وسیله ای برای بهبود و اصلاح فعالیت های آموزشی است.

پایان